

V Bruseli 11. 3. 2015
COM(2015) 117 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Výnimky, ktoré členské štáty udelili podľa nariadenia (ES) č. 1371/2007 o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej preprave

Uplatňovanie nariadenia (ES) č. 1371/2007 o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej preprave: výnimky, ktoré členské štáty udelili podľa článku 2 nariadenia

ÚVOD

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej preprave z 23. októbra 2007¹ (ďalej len „nariadenie“) nadobudlo účinnosť 3. decembra 2009. Cieľom nariadenia je chrániť práva cestujúcich v železničnej doprave v EÚ, najmä v prípade prerušenia cesty, a zlepšiť kvalitu a účinnosť služieb osobnej železničnej dopravy.

Nariadenie sa v zásade uplatňuje na všetky služby osobnej železničnej dopravy v EÚ, ale na uľahčenie jeho postupného zavádzania sa členským štátom umožňuje udeľovať výnimky na vnútroštátne diaľkové služby osobnej železničnej dopravy. Vzhľadom na osobitosti mestských, prímestských a regionálnych služieb osobnej železničnej dopravy sa prostredníctvom nariadenia členským štátom umožňuje vyňať tieto služby z uplatňovania nariadenia.

Článkom 2 nariadenia sa teda členským štátom umožňuje vyňať určité služby z úplného uplatňovania nariadenia:

1. Článok 2 ods. 4: služby vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy najviac na päť rokov. Túto výnimku je možné obnoviť dvakrát (s výnimkou ustanovení uvedených v článku 2 ods. 3 nariadenia);
2. Článok 2 ods. 5: mestské, prímestské a regionálne služby osobnej železničnej dopravy (s výnimkou ustanovení uvedených v článku 2 ods. 3 nariadenia);
3. Článok 2 ods. 6: služby osobnej železničnej dopravy alebo cesty, ktorých podstatná časť sa prevádzkuje mimo EÚ najviac na päť rokov. Túto výnimku je možné obnoviť.

V článku 2 ods. 7 sa Komisia vyzýva, aby predložila Európskemu parlamentu a Rade správu o výnimkách, ktoré členské štáty udelili podľa odsekov 4, 5 a 6 článku 2.

I. SÚČASNÝ STAV VÝNIMIEK

Odo dňa nadobudnutia účinnosti nariadenia 3. decembra 2009 po koniec prvého päťročného obdobia 2. decembra 2014

So zreteľom na celkový stav uplatňovania nariadenia možno poznamenať, že štyri členské štáty v súčasnosti uplatňujú nariadenie v plnom rozsahu, zatiaľ čo 22 členských štátov udelilo rôzne stupne výnimiek. Správa sa bude podrobne zaoberať situáciou rôznych služieb osobnej železničnej dopravy, ktoré členské štáty poskytujú.

¹ Ú. v. EÚ L 315, 3.12.2007, s. 14.

1. Služby osobnej železničnej dopravy prevádzkované na vnútroštátnej úrovni (vnútroštátne, mestské, prímestské a regionálne služby)

Podľa toho, aký typ výnimky bol udelený počas prvého päťročného obdobia, sa medzi členskými štátmi zaznamenali tieto rozdiely²:

1) Úplné uplatňovanie nariadenia bez výnimiek

Iba štyri členské štáty sa rozhodli uplatňovať nariadenie v plnej miere bez akejkoľvek výnimky: *Dánsko, Taliansko, Holandsko a Slovinsko*.

2) Výnimka udelená na všetky služby (vnútroštátne, mestské, prímestské a regionálne)

Päť členských štátov sa rozhodlo prijať výnimky v plnom rozsahu tak, aby sa uplatňovali len povinné ustanovenia uvedené v článku 2 ods. 3 nariadenia³: *Bulharsko, Francúzsko, Írsko, Lotyšsko a Rumunsko*.

3) Čiastočné výnimky

- **Výnimky udelené podľa typu služby (vnútroštátne alebo mestská, prímestská a regionálna)**

- *Výnimka udelená na vnútroštátne služby, ale neudelená na mestské, prímestské ani regionálne služby*

Tri členské štáty udelili výnimky na svoje vnútroštátne diaľkové služby, ale neudelili ich na svoje mestské, predmestské ani regionálne služby: *Belgicko, Česká republika a Litva*.

- *Výnimka udelená na mestské, prímestské a regionálne služby, ale nie na vnútroštátne služby*

Päť členských štátov neuplatnilo žiadne výnimky na vnútroštátne (diaľkové) služby, ale iba na mestské, prímestské a regionálne služby: *Rakúsko, Fínsko, Nemecko, Luxembursko a Švédsko*.

- **Výnimky udelené podľa typu požiadavky (t. j. podľa článku)**

- *Výnimky z určitých článkov udelené na určité služby*

Belgicko oslobodilo svoje vnútroštátne diaľkové služby len od ustanovenia týkajúceho sa práva na informácie počas cesty podľa časti II prílohy II k nariadeniu. *Španielsko* oslobodilo svoje vnútroštátne diaľkové služby od ustanovenia článku 27 týkajúceho sa riešenia sťažností.

- *Výnimky z viacerých článkov udelené na všetky vnútroštátne služby*

² Malta a Cyprus nemajú žiadne služby osobnej železničnej dopravy.

³ Podľa článku 2 ods. 3 sa články 9, 11, 12, 19, 20 ods. 1 a článok 26 uplatňujú na všetky služby osobnej železničnej dopravy v celej EÚ.

Deväť členských štátov udelilo výnimky v súvislosti s konkrétnymi článkami: *Chorvátsko*⁴, *Estónsko*, *Grécko*, *Maďarsko*, *Poľsko*, *Portugalsko*, *Španielsko*, *Slovensko* a *Spojené kráľovstvo*.

2. Cezhraničné služby s tretími krajinami

Desať členských štátov udelilo buď úplné alebo čiastočné výnimky podľa článku 2 ods. 6 na služby osobnej železničnej dopravy alebo cesty, ktorých podstatná časť sa prevádzkuje mimo územia EÚ: *Bulharsko*, *Chorvátsko*, *Estónsko*, *Fínsko*, *Grécko*, *Maďarsko*, *Lotyšsko*, *Litva*, *Poľsko* a *Rumunsko*. To znamená, že všetky uvedené krajiny, ktoré majú cezhraničné služby s tretími krajinami, vyňali tieto služby z uplatňovania nariadenia na svojom území.

3. Doplnujúce prvky

Väčšina členských štátov, ktoré udelili výnimku na svoje vnútroštátne diaľkové služby, tak urobila v súvislosti s článkami 8, 10, 13, 15, 17 a 18. Väčšina členských štátov, ktoré udelili výnimku na mestské, prímestské a regionálne služby osobnej železničnej dopravy, tak urobila v súvislosti s článkami 8, 10, 15, 16, 17 a 18. Členské štáty nemusia poskytnúť osobitné odôvodnenie prijatia výnimiek, ale ich udelenie sa musí uskutočniť na transparentnom a nediskriminačnom základe. Je zrejmé, že udelené výnimky sa týkajú hlavne tých článkov, ktorých uplatňovanie možno považovať za najnákladnejšie, t. j. tých, ktoré súvisia so zálohovými platbami v prípade nehôd (článok 13), a tých, ktoré súvisia so zodpovednosťou za meškanie spoja, zmeškanie prípoja a odrieknutie spoja, a teda s náhradou cestovného, náhradou ceny prepravného dokladu a s pomocou (články 15, 16, 17 a 18). Aj články 8 (o informáciách) a 10 (o informačných a rezervačných systémoch) sa môžu považovať za zaťažujúce alebo nákladné, ak sa na dodržanie povinností vyplývajúcich z týchto článkov vyžadujú nové alebo obnovené železničné koľajové vozidlá alebo počítačové systémy.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že používanie výnimiek, najmä v prípade vnútroštátnych služieb, viedlo k spleti rôznych práv pre cestujúcich v železničnej doprave v EÚ vyplývajúcej z rôznych vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sa uplatňujú z dôvodu neexistencie jednotného súboru práv cestujúcich EÚ. Už v záveroch k svojej správe Európskemu parlamentu a Rade zo 14. augusta 2013 o uplatňovaní nariadenia⁵ Komisia uviedla, že „rozsiahle používanie výnimiek [je] vážnou prekážkou pre plnenie cieľa nariadenia“, ktorým je zlepšenie kvality a účinnosti služieb osobnej železničnej dopravy. Výnimky v členských štátoch bránia vytvoreniu rovnakých podmienok pre železničné podniky v celej EÚ. Okrem toho pripravujú cestujúcich v železničnej doprave o právnu istotu a o plné využívanie ich práv.

Súhrnnú tabuľku, ktorá ukazuje, aká je situácia v prípade výnimiek v novembri 2014, je možné nájsť na konci tejto správy⁶.

⁴ Chorvátsko pristúpilo k EÚ 1. júla 2013. Chorvátsko prijalo výnimky od dátumu svojho pristúpenia do konca prvého 5-ročného obdobia počítaného od nadobudnutím účinnosti nariadenia, t. j. do 2.12.2014. COM(2013) 587 final, 14.8.2013.

⁶ Zoznam výnimiek je založený na informáciách, ktoré poskytli členské štáty.

II. VYHLIADKY PO 3. DECEMBRI 2014

Správa sa zaoberá aj situáciou v budúcnosti, pokiaľ ide o uplatňovanie nariadenia a najmä eventuálne obnovenie výnimiek zo strany členských štátov. Podľa informácií získaných od členských štátov, situácia sa po 3. decembri 2014 výrazne nezmení. Teoreticky iba päť členských štátov bude uplatňovať nariadenie v plnom rozsahu a 21 ich bude aj naďalej udeľovať rôzne stupne výnimiek.

Členské štáty môžu obnoviť výnimky podľa článku 2 ods. 4 a ods. 6 nariadenia, ale vyžaduje sa od nich, aby informovali Komisiu o akomkoľvek predĺžení po 3. decembri 2014. To isté sa uplatňuje na deväť členských štátov, ktoré si zvolili päťročné obdobie pre výnimky na mestské, prímestské a regionálne služby podľa článku 2 ods. 5 s možnosťou obnovenia⁷.

V tomto kontexte majú členské štáty informovať o svojich zámeroch na zníženie počtu výnimiek alebo ich obnovenie⁸.

Zo získaných informácií vyplýva, že štyri členské štáty majú v úmysle znížiť počet článkov, v prípade ktorých boli udelené výnimky, počas nasledujúceho päťročného obdobia: *Belgicko, Bulharsko, Estónsko a Poľsko*. V prípade *Belgicka* to bude viesť k uplatňovaniu nariadenia v plnom rozsahu na všetky služby osobnej železničnej dopravy.

Dvanásť členských štátov má v úmysle zachovať súčasný stav svojich výnimiek na nasledujúce päťročné obdobie: *Rakúsko, Francúzsko, Fínsko, Nemecko, Grécko, Chorvátsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko, Česká republika a Slovensko*. *Spojené kráľovstvo* oznámilo, že formou opatrenia pozdrží uplatňovanie existujúcich výnimiek a v priebehu roku 2015, pred tým, než rozhodne, či by sa mali výnimky predĺžiť, alebo úplne alebo čiastočne zrušiť, uskutoční konzultácie a preskúmanie. *Dánsko, Taliansko, Holandsko a Slovinsko* už uplatňujú nariadenie v plnom rozsahu.

Švédsko, ktoré predtým neupresnilo, ktoré výnimky bude uplatňovať na mestské, prímestské alebo regionálne služby, teraz Komisiu informovalo o svojich plánoch vyňať tieto služby z uplatňovania niektorých článkov nariadenia.

Hoci niektoré členské štáty ešte oficiálne neoznámili obnovenie ani zrušenie výnimiek podľa článku 2 ods. 7 nariadenia, odhaduje sa, že situácia týkajúca sa uplatňovania nariadenia na vnútroštátne služby osobnej železničnej dopravy sa po tomto prvom päťročnom období podstatne nezmení. To znamená, že ochrana cestujúcich vyplývajúca z tohto nariadenia, sa v prípade týchto služieb zlepší len mierne, ak vôbec. Podobná situácia nastáva pri službách medzinárodnej dopravy a cestách, ktorých podstatná časť sa prevádzkuje mimo územia EÚ.

Na záver možno povedať, že členské štáty udelili rozsiahle výnimky počas prvých piatich rokov uplatňovania nariadenia (ES) č. 1371/2007 a v blízkej budúcnosti možno očakávať len veľmi mierne zlepšenie. Rovnaké podmienky pre železničné podniky a vysoká úroveň ochrany cestujúcich v EÚ teda ešte zďaleka nie sú realitou.

⁷ Bulharsko, Chorvátsko, Estónsko, Grécko, Maďarsko, Írsko, Lotyšsko, Portugalsko a Španielsko.

⁸ Členské štáty, ktoré neodpovedali na neformálny prieskum, nie sú uvedené.

Nariadenie 1371/2007 o právach cestujúcich v železničnej preprave PRÍLOHA I Súhrnná tabuľka - Informácie o vnútroštátnych výnimkách (situácia v novembri 2014)									
Krajina	Vnútroštátne služby železničnej dopravy			Mestské, prímestské a regionálne služby			Medzinárodné služby železničnej dopravy za vonkajšie hranice EÚ		
	Áno		Nie	Áno		Nie	Áno		Nie
	Výnimky	Lehota		Výnimky	Lehota		Výnimky	Lehota	
Rakúsko			x	Okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3, sa výnimky uplatňujú na čl. 16, 17, 18 ods. 4, čl. 28, 15 v spojení s kapitolou II hlavy IV prílohy I: strop nákladov na hotel 80 EUR a na taxik 50 EUR (neuplatňuje sa na osoby so zdravotným postihnutím)	neobmedzená				x
Belgicko	časť II prílohy II.	5 rokov				x			x
Bulharsko	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	5 rokov		Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	5 rokov		Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	5 rokov	
Česká republika	Čl. 8, 10, 17, 18 ods. 2 písm. a) a b), čl. 18 ods. 3, príloha I čl. 7 ods. 2 písm. b), čl. 17 ods. 2 písm. b), čl. 24 ods. 3 písm. b), čl. 32, a príloha II	5 rokov				x			x
Chorvátsko	Čl. 13, 15, 16, 17, 18, 25 a 28	do 3.12.2014 sa môže predĺžiť	x	Čl. 13, 15, 16, 17, 18, 25 a 28	do 3.12.2014 sa môže predĺžiť	x	Čl. 13, 15, 16, 17, 18, 25 a 28	do 3.12.2014 sa môže predĺžiť	x
Dánsko			x			x			x
Estónsko	Čl. 8, 10, 13 ods. 2, čl. 15, 16, 17, 18 ods. 2, 4 a 5, čl. 20 ods. 2, čl. 21, 22, 23, 24 a 25	do 3.12.2014		Čl. 8, 10, 13 ods. 2, čl. 15, 16, 17, 18 ods. 2, 4 a 5, čl. 20 ods. 2, čl. 21, 22, 23, 24 a 25	do 3.12.2014		Čl. 8, 10, 13 ods. 2, čl. 15, 16, 17, 18 ods. 2, 4 a 5, čl. 20 ods. 2, čl. 21, 22, 23, 24 a 25	do 3.12.2014	
Fínsko			x	Pokiaľ ide o regionálne služby obmedzené na metropolitný región Helsinki (Helsinki-Kirkkonummi, Helsinki-Karjaa, Helsinki-Vantaankoski, Helsinki-Riihimäki, Helsinki-Lahti a Lahti-Riihimäki) a iba v súvislosti s čl. 10, 17 a 18 ods. 2 písm. a) a b)	neobmedzená		Iba tie, ktoré súvisia so službami do/z Ruska.	5 rokov (do decembra 2014)	
Francúzsko	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	do 3.12.2014 sa môže predĺžiť		Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	neobmedzená				x
Nemecko			x	Čl. 8 ods. 2, čl. 15 - 18 (zmeny), 18 ods. 2 písm. a), čl. 27 ods. 3, čl. 28, 29 ods. 1 veta 1, a v prípade služieb, ktoré sú prevádzkované najmä vzhľadom na ich historický význam alebo na turistické účely	neobmedzená				x
Grécko	Čl. 13, 15, 16, 17, 18 a 28	5 rokov		Čl. 13, 15, 16, 17, 18 a 28	5 rokov		Čl. 13, 15, 16, 17, 18 a 28 v súvislosti so službami do Srbska, iných krajín cez bývalú Juhoslovenskú republiku Macedónsko a Turecko	5 rokov	
Maďarsko	Čl. 8 ods. 2, čl. 10 ods. 1, 2 a 4, čl. 17, 18 ods. 2 písm. a) a b), čl. 18 ods. 5, čl. 21 ods. 1 a čl. 23	5 rokov		Všetky ustanovenia nariadenia s výnimkou ustanovení čl. 2 ods. 3	5 rokov		Čl. 10 ods. 1, 2 a 4, čl. 18 ods. 2 písm. a) a b), čl. 18 ods. 5, čl. 21 ods. 1 a čl. 23	5 rokov	
Írsko	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	5 rokov		Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	5 rokov		neuplatňuje sa		
Itálsko			x			x			x
Lotyšsko	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	5 rokov		Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	5 rokov		Neuplatňuje sa na služby medzi úsekmi v Lotyšsku a tretích krajinách.	5 rokov	
Litva	Čl. 8 ods. 2 a 3 (Príloha II), čl. 13, 21, 22, 23 a 24 sa neuplatňujú	do 3.12.2014				x	Všetky ustanovenia, ktoré sa neuplatňujú na medzinárodné služby železničnej dopravy, pokiaľ sa tieto služby prevádzkujú mimo členského štátu EÚ, vrátane aspoň jednej zastávky podľa cestovného poriadku	5 rokov	
Luxembursko			x	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	neobmedzená				x
Holandsko			x			x			x
Poľsko	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 4, 5, 7, 8 ods. 1, čl. 9, 11, 12, 16, 19, 20 ods. 1, čl. 21 ods. 2, čl. 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29. V prípade služieb prevádzkovaných vlakmi: Expres, InterCity, Express InterCity, EuroCity a EuroNight – uplatňujú sa aj čl. 13 a 17 nariadenia.	do 3.12.2014 sa môže predĺžiť		Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 4, 5, 8 ods. 1, čl. 9, 11, 12, 16, 19, 20 ods. 1, čl. 21 ods. 2, čl. 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29.	neobmedzená		Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 4, 5, 7, 8 ods. 1, čl. 9, 11, 12, 16, 19, 20 ods. 1, čl. 21 ods. 2, čl. 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29. V prípade služieb prevádzkovaných vlakmi: Expres, InterCity, Express InterCity, EuroCity a EuroNight – uplatňujú sa aj čl. 13 a 17 nariadenia.	do 3.12.2014 sa môže predĺžiť	
Portugalsko	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3, ako aj čl. 8, 10, 13-17, 18 ods. 2, čl. 20 ods. 2, čl. 27, 28, ako aj čl. 6-14 a 32 prílohy I, príloha II, príloha III – PT potvrdilo, že má v úmysle požiadať o uvedené výnimky	5 rokov		Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3, ako aj čl. 8, 10, 13-17, 18 ods. 2, čl. 20 ods. 2, čl. 27, 28, ako aj čl. 6-14 a 32 prílohy I, príloha II, príloha III	5 rokov				
Rumunsko	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	5 rokov		Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	neobmedzená		x	5 rokov	
Slovensko	čl. 8, 13, 15, 17, 18, 21, 22, 23, 25, 28	do 3.12.2014 sa môže predĺžiť	x	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	neobmedzená				x
Španielsko	čl. 27	5 rokov - môže sa predĺžiť		čl. 10 čl. 21-24 a 27	neobmedzená 5 rokov				x
Švédsko			x	treba určiť					x
Spojené kráľovstvo	Všetky ustanovenia nariadenia okrem tých, ktoré sú stanovené v čl. 2 ods. 3	5 rokov		Služby, ktoré nemajú licenciu podľa smernice 95/18/ES ide predovšetkým o niektoré miestne služby v mestských a prímestských oblastiach.	neobmedzená				x

Pozn.: zoznam výnimiek vychádza z informácií poskytnutých členskými štátmi a teda nepredstavuje ani stanovisko ani záväzok Európskej komisie.